5.

voor

HANNY MICHAELIS

en

GERARD KORNELIS VAN HET REVE

van

WILLEM FREDERIK HERMANS

CATALOGUS 5

ARTISTIEK BUREAU

DE TRANEN DER ACACIA'S

Voor Henny Reichaitis
en Gerard Kornelis
van het Reve

W. Willem Tussenbroker
Amsterdam 9 Nov '49

1

Willem Frederik Hermans *De tranen der acacia's.* Amsterdam: G.A. van Oorschot, [november] 1949. 233 x 158 mm. Heellinnen. 428 p. [Gedrukt in een oplage van 2000 exemplaren.] Eerste druk. Scheefgelezen. Platten vuil en los. Rug gevlekt en los. Eerste en laatste pagina's langs randen verbruind. € 1200

¶ Opdracht van de auteur in blauwe inkt op de Franse titel: 'Voor Hanny Michaëlis | en | Gerard Kornelis | van het Reve | Willem Frederik Hermans | Amsterdam 9 Nov '49'.

Gerard Reve en Willem Frederik Hermans leerden elkaar kennen in september 1947. Dit is het eerste boek dat Hermans het echtpaar Reve schonk, aan het begin van wat zich tot een hechte literaire vriendschap zou ontwikkelen. In 1959 zou Hermans het contact met Reve verbreken, maar met Michaelis bleef hij nog jaren bevriend.

Reve las voorpublicaties van *De tranen der acacia's* in het tijdschrift *Criterium* en wisselde met Hermans op papier van gedachten over onderliggende thema's en motieven. Ook lobbyde Reve bij De Bezige Bij (tevergeefs) voor de uitgave van *De tranen der acacia's*. Op zaterdag 3 maart 1951, in de Boekenweek, namen Reve en Michaelis deel aan de schrijversboekenmarkt in het Rotterdamse filiaal van De Bijenkorf om Hermans' recent verschenen boeken te verkopen.

'Heb je de T.d.A. al ondergebracht? Ik vind het vreemd dat dit zo moeilijk gaat.' (Reve aan Hermans, 9 februari 1948)

'Veel goeds en ik hoop dat je de Tranen alsnog plaatsen kunt. Het is schofterig en goor dat de uitgaaf om commerciële reden verhinderd wordt.' (Reve aan Hermans, 4 juli 1948)

'Bij De Bezige Bij heb ik nog uitvoerig over De Tranen der Acacia's gepraat, maar ze wilden er niet aan, vast en zeker, geloof ik, wegens de hete passages. Je hebt echter groot gelijk, als je er niet in veranderen of bekorten wilt.' (Reve aan Hermans, 26 september 1948)

'Ik mag nu, hoop ik, wel aannemen dat je De Tranen der Acacia's persklaar hebt gekregen.' (Reve aan Hermans, 14 maart 1949)

'Weet je dat De Tranen der Acacia's overal om mij heen een ontzaglijke, verpletterende indruk maakt?' (Reve aan Hermans, 16 november 1950)

‘Voor de goede orde deel ik je mede, dat ik in de Bijenkorf in Rotterdam de T. der A. en Moedwil & Misverstand ga verkopen. Het is een walgelijke vertoning, maar ik wil het meemaken.’ (Reve aan Hermans, 14 februari 1951)

‘Zaterdag j.l. heb ik vrij veel boeken van je verkocht: vier T.d.A. en zes novellenbundels (Hanny respectievelijk drie en vier). Er was heel weinig koopkracht. Ik zette de mensen op een stoel om bepaalde passages uit Dokter Klondyke en de Tranen der Acacia’s te lezen en meestal moesten ze dan wel kopen.’ (Reve aan Hermans, 10 maart 1951)

Gehavend, ongerestaureerd exemplaar met een prominente provenance.

Janssen | Van Stek 27.

Aan Henny Kiebooiers,
als herinnering
Willem Frederik
Jemgum 2 okt. 55

2

Willem Frederik Hermans *Hypnodrome. Gedichten.* Den Haag: A.A.M. Stols, 1947 [= voorjaar 1948]. 205 x 129 mm. Karton. Omslagontwerp Piet Worm. 44 p. Gedrukt in een oplage van 1000 exemplaren. Eerste druk. Helikon 38. Rug ontbreekt. Knepen verschoten en beschadigd. **€ 950**

¶ Opdracht van de auteur in blauwe inkt op het schutblad: 'Aan Hanny Michaëlis, | als Gronings souvenir | Willem Frederik | Groningen 28 Mei '55.

Hanny Michaelis bezocht het gezin Hermans op 27 en 28 mei 1955, de vrijdag en zaterdag voor Pinksteren. Tijdens dat bezoek maakte Hermans (met de zelfontspanner) ook enkele foto's, die hij op donderdagavond 2 juni zou ontwikkelen.

Bijgevoegd bij dit opdrachtexemplaar is een van die kiekjes: Hanny Michaelis, W.F. Hermans en Emmy Hermans op de hoek Ossenmarkt-Spilsluizen, staand voor de woning van het gezin Hermans. Deze originele zwart-witfoto meet 140 bij 90 mm en heeft op de achterzijde in blauwe inkt het stempel 'PHOTO AND COPYRIGHT | W.F. HERMANS' en de aantekening in onbekende hand 'WF Hermans met | zijn vrouw Emmy (r) | en Hanny Michaelis (l)'.

'Wij denken er over Hannie een paar dagen te logeren te vragen, als jij dat goed vindt en als zij kan vanwege haar werk.' (Hermans aan Reve, 12 april 1955)

'Hannie heeft hier gelogeerd, wat wij zeer prettig vonden, al was het een melancholieke omstandigheid dat zij zo vroeg weer weg moest, juist vóór de eigenlijke feestdagen, die men hier in Groningen moet hebben meegemaakt, om te weten hoe gedisciplineerd ze zijn.' (Hermans aan Reve, 2 juni 1955)

Janssen | Van Stek 11.

W. F. HERMANS

DE GOD DENKBAAR DENKBAAR DE GOD

f 8,90

Een boek als De God Denkbaar, Denkbaar De God hebt U misschien nog nooit gelezen. Het is een van de meest fantastische fantasieën, die sinds lange tijd in West-Europa of Amerika verschenen.

Het is een verhaal, of nauwelijks een verhaal, van een figuur die Denkbaar heet omdat hij denkbaar is. Hij wordt vervolgd, overwint en verwerft grote macht.

Velen en mischien hijzelf denken dat hij god is. Maar almachtig is hij niet, al probeert hij het te worden op een even wonderlijke als alledaagse manier. Tenslotte moet hij wijken voor een ander wezen, dat aanbeden wordt en ook wel niet almachtig blijken zal. Dit alles gebeurt op de aarde. Meestal wel

DE GOD DENKBAAR DENKBAAR DE GOD

voor

Hanny Michaëlis en Gerard van het Reve

Hoor het dreuren van de forelochtmmel
die mijn boodschap brengt! p. 126

Willem Frederik

Gemijmerd 2 nov 1956

3

Willem Frederik Hermans *De God Denkbaar Denkbaar de God.* Amsterdam: G.A. van Oorschot, [november] 1956. 209 x 136 mm. Heellinnen met stofomslag. Omslagontwerp Montevino [= Nicolaas Wijnberg]. 152 p. [Gedrukt in een oplage van 3000 exemplaren.] Eerste druk. Langs de randen gesleten omslag mist enkele hapjes. Omslag en schutbladen lichte vochtschade. € 800

¶ Opdracht van de auteur in blauwe inkt op de Franse titel: 'voor | Hanny Michaëlis en Gerard van het Reve | Hoor het draven van de forelschimmel | die mijn boodschap brengt! p. 126 | Willem Frederik | Groningen 2 nov 1956'.

'Gisteren heb ik de laatste versie beëindigd van een geschrift van 103 kwarto compres getypte pagina's, dat door onze publisher als roman in de handel zal worden gebracht, maar het is een novelle, qua verteltechniek (zonder détails, er wordt zelfs niet in beschreven of de hoofdpersoon blond, zwart of helemaal geen haar heeft). Het heet DE GOD DENKBAAR DENKBAAR DE GOD. Ik ben er van eind februari af dag en nacht aan bezig geweest.' (Hermans aan Reve, 1 mei 1956)

'Ik heb in Londen allerlei werk van je gelezen, en bedank je nog wel voor het geschonken boek. Maar ik moet je maar opbiechten dat ik van De God Denkbaar Denkbaar de God niets begrijp. Ik kan niet zeggen of het goed of slecht is: het is me totaal vreemd. […] Zou de *God* een nieuwe richting zijn, en ik een achtergebleven sukkel? God geve het.' (Reve aan Hermans, 27 april 1957)

'Ik begrijp niet dat zoveel mensen De God Denkbaar, Denkbaar de God niet begrijpen. Dit boek is niet moeilijker dan Atonale, Conserve, Ms in kliniek gevonden (titel ondertussen gewijzigd in Een kind van God) of Lotti Fuehrscheim. Behalve dat er veel ballast uit weggelaten is, die voor veel lezers mijn andere verhalen misschien begrijpelijker maakt. Beschouw het als een geschreven tekenfilm. Ik ben er zelf erg blij mee. Het is mijn meesterwerk tot dusver.' (Hermans aan Reve, 7 mei 1957)

Janssen | Van Stek 119.

W. F. HERMAN

De tranen der acac
f 7,90

★

Ik heb altijd geli
f 7,90

★

Paranoia
f 6,90

★

De God Denkba
Denkbaar De G
f 8,90

★

Drie Melodram
f 9,75

★

De donkere kame
Damocles
f 7,90

In de erkende boekh
verkrijgbaar

A. VAN OORS
UITGEVER / AMSTE

DRIE MELODRAMA'S

van

Hanny Michaelis

van

Willem Frederik Hermans

een schaarse verlichting van
gepantserde floerlampen

! Het auteursrecht van de in zwart verbeterde fouten berust geheel bij S.A. van Dijkshoorn.

4

Willem Frederik Hermans *Drie melodrama's. Conserve. De Leproos van Molokaï. Hermans is hier geweest.* Amsterdam: G.A. van Oorschot, [juni] 1957. 210 x 141 mm. Heellinnen met stofomslag. Omslagontwerp Montevino [= Nicolaas Wijnberg]. 388 p. [Gedrukt in een oplage van 2500 exemplaren.] Eerste druk. Omslag op de hoeken gesleten, op de rug verbruind en iets gevlekt. € 1600

¶ Opdracht van de auteur in blauwe inkt op de Franse titel: 'voor Hanny Michaelis | van | Willem Frederik Hermans | een schaarse verlichting van | gepantserde gloeilampen | ! Het auteursrecht van de in rood verbeterde | fouten berust geheel bij G.A. van Oorschot.'.

Hermans bracht in dit exemplaar in blauwe inkt correcties aan op pagina's 222 en 267, terwijl hij met rode balpen verbeteringen toevoegde op pagina's 267, (276), 335 en 387.

Bij het verschijnen van *Drie melodrama's* ontdekte Hermans direct dat er bij het zetten en drukken van het boek veel was misgegaan. Aan zijn uitgever Geert van Oorschot schreef hij op 19 juni 1957: 'de tekst krioelt van de krankzinnigste drukfouten'. Na enkele boze brieven te hebben ontvangen besloot Van Oorschot in te stemmen met Hermans' eis tot het vervaardigen van een erratavel. Op 3 september stuurde Van Oorschot Hermans vijftien exemplaren van het bewuste erratavelletje. Dit erratavelletje, 98 x 148 mm, is in dit exemplaar aangetroffen.

Het is maar zeer de vraag of de oplage van het erratavel veel groter was dan de vijftien die de auteur ontving. In reguliere exemplaren van de eerste druk is het, voor zover bekend, nooit aangetroffen. Er is één ander opdrachtexemplaar van *Drie melodrama's* getraceerd met een erratavel, namelijk dat van de apotheker-kunstenaar Oey Tjeng Sit en diens vrouw Lies. Frans A. Janssen, bibliograaf en vriend van Hermans, had slechts de beschikking over een fotokopie van het velletje.

Het citaat in de opdracht, uit 'De Leproos van Molokaï', staat op pagina 217: 'In de schaarse verlichting van gepantserde gloeilampen, zagen zij een jongeman voortstrompelen.'

'Het Melodramaboek is nog niet uit. Het kan zijn dat het gezellig om te lezen is. Maar voor mijzelf brengt het weinig nieuws.' (Hermans aan Reve, 7 mei 1957)

Janssen | Van Stek 128.

ERRATA *Drie Melodrama's*

p. 27	r. 2	v.o.	vond hij groot	lees:	vond hij een groot
p. 28	r. 6	v.b.	voor	„	vooral
p. 148	r. 1	v.b.	Trimitatis	„	Trinitatis
p. 222	r. 7	v.b.	wa ik denk	„	wat ik denk
p. 227	r. 17	v.o.	knie, juist	„	knie nemend, juist
p. 228	r. 11	v.o.	staan te lepelen?	„	staan op te lepelen?
p. 237	r. 15	v.b.	Bogolometz' geniale uitvinding	„	Bogolometz: geniale uitvinding
p. 238	r. 8	v.o.	uws vader-	„	uws vaders-
p. 247	r. 1	v.b.	Kamer 133	„	Kamer 132
p. 267	r. 12	v.b.	Himmelberger	„	Himmelheber
p. 267	r. 17	v.o.	doch ik heb	„	heb ik doch
p. 268	r. 3	v.o.	duidelijk	„	helder
p. 276	*naar p. 214*				
p. 278	r. 17	v.b.	bevallen	„	bevalen
p. 284	r. 14	v.o.	bijf	„	bijl
p. 325	r. 6	v.b.	van om haar gestalte!	„	om haar gestalte!
p. 329	r. 1	v.o.	komt	„	kom
p. 331	r. 10	v.o.	haar haren	„	haar haar
p. 335	r. 13	v.b.	rotten	„	roten
p. 337	r. 1	v.b.	,penoloog te Leiden,	„	(penoloog te Leiden)
p. 386	*paragraaf 19 moet beginnen op p. 387*				
p. 387	*onderschrift hoort thuis op p. 276*				

COLOFON

Catalogus 5 *23 juli 2019*
Tekst en beeld *Nick ter Wal*
Vignet *Olivia Ettema*
Lettertype *Avenir*
Met dank aan *Frans A. Janssen, Nop Maas*

Adres *Hereweg 134, 9722 AA, Groningen*
Telefoon *06-41909324*
IBAN *NL08TRIO0379619288*
KVK *73792640*

Web *www.artistiekbureau.com*
Mail *info@artistiekbureau.com*